

És mikor találkozunk?
Régi barátsággal
Címem: Budapest XII., Hidegkúti u. 47.

Tóni

A házasság – Szerb Antal 1938-ban kötött házasságot Bálint Klárával. – *Believe me or not* – akár elhiszed nekem, akár nem.

Marno János

BÁBSZEM

Írógépem a kicsi nővér,
nem létrám. A létrát szobája (mely hűlt helyem is)
közepéről írom át ide, ismét,
ide is, Marokkó, Tragédia és más,
behozhatatlan(!) mulasztások okán;
a nem-létrát pedig közel húsz évvel ez-
előttről, az Ostromból,
hol akkortájt könnyebben mertem papírra
vetni az ilyesmiket. Szemem, akkor, a
tájban, akár a penge: most, ez-
úttal is, bábozódik már befelé
(fordíthatom Celan tekinteteit egyre...),
kövér, krisnás kövér nő ma a Délinél
nyilván erre ráérezvén szemelt ki Tan-
könyv-vásárlójának épp engem,
és semmiképp sem vásárlóerőm miatt.
Gyengén állok vasban. (Hogy' folytassam,
közérthetően, tovább? Más szellemben...!)
Nem álltam kötélnek, persze, szót
váltani álltam csak le vele, bő kliphosszat,
a karéj huzatban, ujjaim, nem szólva
Tragédiám úrfonaláról, ujjaim
elgémberültek – számolom, csupán
az elmúlt másfél évben hányan oldották meg
életük csomóját kötéllel a hozzám
közelebb állók közül. Hárman. Három
korosztály, ifjú- és közép-, s a végső
fokot árnyalom ekképp: a margón
veszteglő középebb (korábban elismert mély-
építő); mint hallottam másnap, régi
slágerekkel sarkallta, serkentette
magát a tetre, dallamban, szövegben

egyaránt a legigénytelenebbekkel.
 Mit hagyjunk, mit ne hagyjunk kívánnivalót
 magunk után. – Nem kérdezem, előbb-utóbb
 úgyszólván egyéb motívum is kitudódik,
 zsigereinkre fény derül,
 pattan fürgén a kicsi nővér,
 zsigereinkre fény derül,
 Tragédiámban a világ mint dalmű
 pusztul le: „Sírj csak, sírj, gördülékenyen.”
 (Ugyan ezt kihagytam.) Természetesen
 itt sincs felkiáltás, majd az álomban
 csak, ott ér utol a mondat fellege,
 kövér, borostás szerkesztőm vállán a fejem,
 alagsorban járunk, az Ostrom alatt s mentén,
 emlékszem, tudom, tisztán a fentlétre,
 a létrára, mely egykori nem-létrám helyét
 foglalja odafent. Bizalmam valamiért
 mégis csak fokozódik a kicsi nővér
 iránt, tudom azt is róla, hogy beteg,
 hogy verdesték őket az intézetben,
 beteggé azonban nem ez (ezt kell meg-
 világitanom az álomban szerkesztőmnek:) –
 a tehetsége tette! És erre, a folyosó
 szötte derengésben, erre ered majd el
 a könnyem, patakban ömlik szerkesztőm flanel
 nyakába, gallérja közé és tovább –
 és hátra van még rossz szájizü vitánk
 a Tragédia tétjéről, tét-
 áttételeiről (melyek mindamelllett,
 nem-szerkesztőm fülével szólva, közvetlenül
 az ember, nem-egy-ember! izlésérdekét
 sértik). Vele ébredek, e fogalommal
 tehát, a szívemben, egy senki magángyűjtő,
 maga sem igen áll a saját izlés-
 érdekében... A fentlét, így fent már, azonnal
 maga alá gyűr, már ahogy kinézek,
 azt is mindjárt a szememre fogom (Celant
 nézem, hiába, állát a boritón bal
 keze mutatóujjába temeti).
 (Közérthetőségéből a KÖZÉRT-hatóság
 előtt vizsgálom, lent az Ostrom lejtő sarkán,
 emlékezetből, és ahol mostanság
 évente egyszer, sok ha megfordulok.)
 Hallom csak, a kicsi nővértől, hogy külső
 arcsérülése után most belülről
 támadt neki az álla, pontosan nem
 tudni, mi bujkál mögötte, csontja mint kő

mögött – én pedig mégiscsak a visszavont
(Celan-vers) cím mellett döntök:
„Csillám a szemben...”: „Schliere im Aug...” –
ám a csillámot mégsem ugraszthatom ki az élre;
ide jöjjön a *Bábszem*, maradjon ott a *Slír*.

Bertók László

HOMLOKÁHOZ AZ ÜRES POHARAT

Írói jegyzetek

Mi ez? Egy villanás, egy ötlet, egy mondat, két mondat és kész. Elszakad a szál, ellebben a függöny, vége. Sodor a huzat, az ár, és mintha nem is törődne vele. Hagyod, hogy elmúljon, elveszen, lobogjon, betemessen. Valami kis lelkiismeret-furdalás, félelem, persze van. Mi lesz ebből? A régi reflexek, a régi tudás működnek még, de erőtlenek, késedelmesek, belenyugvók. Mintha elfogadták volna a megmásíthatatlan törvényeket, amelyek irányítják őket. Így kényszerít térdre? Kicsinyesként? Hogy forog a kerék, de már nem a te tempód, irányod, lélegzeted szerint? Egy meg egy, az kettő. Két alma meg három körte, az öt gyümölcs. Induljunk a kályhától! Mint a beteg, aki újra tanul beszélni, járni. Alany plusz alany egyenlő állítmány. Pokolba a metaforákkal, az álrühás gondolatokkal, a sorok közötti sorokkal, a romantikával. Bele a pófajukba!

Türelem, türelem. Megszemlélni, körbejárni, megsimogatni, kézbe venni! Egyenként, alaposan. Most az egyszer nem kapkodni el, nem félni! Nem nagyképűsködni. Leltározni! Mi van, mi nincs. Hogy hogy is állunk. Miféle, mekkora, mire jó, kié? Nem vágnak-e halántékon, miközben? Tehát most sem önfeledten, hanem körben és hátrafelé is. Kicsit passzívan. Érzékszervi szinten. Hogy amíg ésszel, addig is valami órség. A szó menekülés. A könnyebbik út. Megint. Lehetne hallgatni. Elhallgatni. Annyi mindent elfojtottál, belefojtottál, elfojtottak, belefojtottak, hogy nemcsak a gatyá, hanem a tudatalatti is tele. Kigombolni, kitisztítani. Lemenni a titkoltig, a befedettig, a gyerekkorig. Betegek gyógyítanak betegeket. Jó, mi?

Ó, hogy gyűlöled az írást. Lassú, nehézkes, nem ugyanaz. A gondolat messze jár, elbújik a másik mögé, elillan, mire leírod. Régebben mintha madzag lett volna a lábán, vissza lehetett húzni. Többször is. Most csak a helye vagy az árnyéka. Rosszul emlékezel? Akkor is elszállt, de millió volt belőle, azonnal a helyére villant a másik? Most mintha sem itt tartani, sem visszaparancsolni nem lehetne, nem tudnád. Csak magától száll vissza néha. Szeszéyesen, titokzatosan, ijesztően. A kéz lett lassúbb? Az ujjak? Az idegszálak kuszábbak, döcögősebbek? Valaki okoskodik közben? Ellenőriz? Felülbírál? Akadékoskodik? Az agy nem ura többé a testnek? A gondolatnak sem? Csak az elaka-